

مطالبات و توصیه های رهبری در حوزه علم و پژوهش

❖ **دیباچه:**

عصر دیروز مورخ ۲۹ خرداد ماه ۹۵، رهبر انقلاب اسلامی با جمعی از اساتید و دانشگاهیان کشور دیدار داشتند و مانند همیشه مطالبات و توصیه هایی را برای بدنه علمی کشور مطرح نمودند. متنی که پیش رو دارید، بخش هایی از بیانات ارزشمند ایشان است که امیدوارم سر لوحه برنامه های علمی پژوهشی همه ما و به ویژه مسئولین محترم قرار گیرد (هر کس به سهم خودش). به نظر باید فعالیت ها و برنامه های جامعی در راستای مطالبات و توصیه های رهبری تدوین شود که این می تواند وظیفه همه ما باشد. فعالیت ها می توانند در دو حوزه آموزش و پژوهش به طور جداگانه انجام شود. یکی از آسیب های جدی در مسیر رشد علمی کشور، مسئله آموزش و مهارت بخشیدن به دانشجویان است. متأسفانه هنوز یک نگاه سنتی در مسئله آموزش مطرح است و کمتر به مهارت توجه می شود. امروز باید با مهارت بخشیدن به دانشجویان در زمینه های مختلف نرم افزاری، سخت افزاری و ... علاوه بر توانمند سازی آنها، بتوان آنها را سریع تر وارد بدنه پژوهشی کشور نمود. متأسفانه اکثر دانشجویان در بدو ورود به مرحله پژوهش به جز تسلط نسبی به مطالب کتاب های درسی، هیچ گونه مهارت خاصی ندارند و حتی نمی توانند کاری را که می خواهند انجام دهند را روی کاغذ بنویسند. این یک آسیب شناسی جدی نیاز دارد.

در امر پژوهش وضع به مراتب بد تر است! اکثر دانشجویان مدت های زیادی سرگردان هستند تا موضوع مناسبی برای تحقیق انتخاب کنند، بعد از انتخاب موضوع نیز به علت عدم داشتن مهارت های لازم به کندی پیش می روند و در نهایت هم به سختی می توانند پایان نامه خود را جمع کنند. در این میان قوانین دست و پا گیر موجود در دانشگاه ها برای انجام کارهای مشترک، عدم داوری های علمی و منصفانه رساله ها، بی اخلاقی های علمی، پژوهش خواری، حق مالکیت معنوی و ... نیز به کند شدن رشد علمی کشور دامن می زنند. در این حوزه نیز باید آسیب شناسی دقیق صورت گیرد.

پیشنهاد من به همکاران و دوستان دانشگاهی ام که دغدغه های رهبری برایشان مهم است، این است که در اسرع وقت به صورت فردی یا گروهی ضمن آسیب شناسی مشکلات، راه کارها و برنامه هایی برای برون رفت از این بحران (کاهش رشد علمی) ارائه و اجرا کنند. با جدیت و توانایی که در برخی همکاران سراغ دارم، بی شک می توانند مفید و موثر باشند. خواهشا به امید مسئولین دولتی نباشید. باید خودمان دست به کار شویم.

یاسر کاسه ساز - ۹۵/۳/۳۰

Y_kasesaz@yahoo.com

❖ **نکات منتخب از بیانات رهبر انقلاب**

۱- یکی از وظایف دانایان و خردمندان و نخبگان یک کشور، **نگاه به آینده** است. ما می خواهیم بیست سال بعد چه جور ایرانی داشته باشیم، این مهم است. اگر ما برای بیست سال بعد یک تصویر اجمالی مطلوبی مورد نظرمان هست، **وظیفه بر دوش این زنجیره ی علم و معرفت** است، از آموزش و پرورش بگیریم تا دانشگاه؛ مسئولیت به

عهده‌ی اینها است، اینها هستند که نسلی را که بیست سال بعد سررشته‌ی امور را در دست دارد، امروز میخواهند تربیت کنند.

۲- اگر ما میخواهیم، ایران بیست سال بعد ما ایرانی باشد که از لحاظ مادی و معنوی برخوردار باشد، پیشرفته باشد، مقتدر باشد، باعزت باشد، از لحاظ وضعیت داخلی برخوردار از خیرات و مبرآت باشد -هم از خیرات و مبرآت مادی، هم از خیرات و مبرآت معنوی؛ تدین که گفتیم یعنی خیرات و مبرآت معنوی- این احتیاج دارد به یک کارهایی، و **عمده‌ی این کارها در دانشگاه‌ها** است. علت اینکه من روی دانشگاه و روی استاد و روی وزرای محترم دانشگاهی تکیه دارم و حساسیت دارم این است.

۳- یکی از این آقایان راجع به کارآمدی گفتند؛ خب، کارآمدی بر دوش کیست؟ همه‌ی زحمتی که ما داریم میکشیم برای همین است که این کارآمدی به وجود بیاید. کارآمدی را چه کسی [محقق] میکند؟ **آن انسان عالم، صبور، مجاهد فی سبیل الله، برای خدا کار بکن، که برای خودش کیسه ندوخته و کار را بلد است و وارد میدان میشود و شجاعانه انجام میدهد**، کارآمدی کار او است. ما دنبال این هستیم. این کجا تربیت میشود؟ عمدتاً در دانشگاه‌ها.

۴- این چیزهایی که ما گفتیم الزاماتی دارد، این الزامات را من در چند سرفصل خلاصه کرده‌ام:

۱- پیشرفت علمی لازم است،

۲- انضباط اخلاقی لازم است،

۳- خویشن‌داری دینی در محیط دانشگاه لازم است،

۴- بصیرت سیاسی لازم است،

۵- احساس هویت و افتخار به هویت لازم است. دانشجوی ما باید احساس هویت ایرانی اسلامی بکند و به آن افتخار بکند.

اینها چیزهای واجب و لازمی است که باید مراعات بشود تا آنچه میخواهیم تحقق پیدا کند؛ **هر کدام نباشد، یک پایه لنگ است.**

۵- درباره‌ی مسئله‌ی پیشرفت علمی، مسئله‌ی ای که بنده رویش تکیه میکنم، مسئله‌ی سرعت رشد است. در یکی از جلساتی که باز هم رؤسای دانشگاه‌ها و اساتید بودند، بنده راجع به سرعت رشد و اینکه این سرعت کم شده، تذکری دادم؛ وزیر محترم به من نامه نوشتند که «نه، رشد ما ادامه دارد» و آمارهایی را هم ذکر کرده بودند. من میدانم رشد ادامه دارد؛ بحث من بر سر این نیست که ما رشد علمی نداریم؛ چرا، خب من دارم میبینم که داریم؛ بحث من بر سر سرعت این رشد است؛ **سرعت ما کم شده. ما امروز احتیاج داریم به اینکه این رشد را سرعت ببخشیم.** سرعت رشد را باید افزایش بدهیم. **این را من مطالبه میکنم؛**

۶- چند توصیه دارم که دیگر حالا وقت گذشت، کوتاه عرض میکنم:

۱- مسئولان آموزش عالی -چه بهداشت و درمان، چه وزارت علوم- **نگذارند پژوهشگر و نوآور ناامید و خسته بشود، این خطر است.** همه باید احساس امید بکنند؛ نگذارید ناامید بشوند، نگذارید خسته بشوند.

۲- اهمیت دادن به علوم پایه. که اگر علوم پایه نباشد، علوم کاربردی هم به جایی نخواهد رسید.

۳- مسئله‌ی دیپلماسی علم مهم است. بله، از دانشمند خارجی استفاده کنید؛ بنده بارها در جمع دانشجویان گفته‌ام که **ما از شاگردی کردن خجالت نمی‌کشیم**، ما شاگردی می‌کنیم **اما حواسمان باید جمع باشد** که در ارتباط علمی و در فراگیری و یادگیری علمی، سوراخی و منفذی و دریچه‌ای برای نفوذ امنیتی پیدا نشود؛ اینها از همه چیز استفاده می‌کنند **برای نفوذ امنیتی**؛ حتی از علم. این کار اتفاق افتاده، قبلاً هم شده، امروز هم متأسفانه دارد در یک‌جهایی می‌شود.

۴- نکته‌ی بعدی، مسئله‌ی مقالات علمی است. خب آمارهای مقالات علمی را دادند و بنده هم اطلاع دارم؛ مقالات زیاد شده، [اما] **مقالات علمی باید به سمت نیازهای کشور هدایت بشود**. ما امروز در زمینه‌ی نفت احتیاج داریم، در زمینه‌ی کشاورزی احتیاج داریم، در زمینه‌ی صنایع مختلف احتیاج داریم، در زمینه‌ی ارتباطات احتیاج داریم به تحقیق، به مقاله‌نویسی؛ مقالاتی که نوشته می‌شود در جهت نیاز فلان کشور نباشد. این هم یک نکته است: **هدایت مقالات به سمت نیاز کشور**.

۵- مسئله‌ی نقشه‌ی جامع علمی هم مسئله‌ی بعدی است. البته تهیه‌ی این نقشه‌ی جامع چیز خوبی بود، منتها **هم باید تبیین بشود** برای همه‌ی دانشگاه‌ها، **هم باید تبدیل بشود به برنامه**.

تدوین و خلاصه سازی: یاسر کاسه ساز - پژوهشگر هسته‌ای

۹۵/۳/۳۰